

TERMÉSZTVÉDELMI ELVÁRÁSOK AZ ERDŐGAZDÁLKODÁSBAN

TERMÉSZETVÉDELMI SZAKMAPOLITIKAI KERETEK

“A természet mindennél és mindenkinél jobb vezető, ha tudjuk,
hogyan kövessük.”

C. G. Jung

Az előadás vázlatja

- Természetvédelmi célkitűzések
- Természetvédelmi alapelvek erdőkben
- A természetvédelem erdészeti stratégiai célkitűzései
- Természetvédelmi célok a Nemzeti Erdőprogramban
- Természetvédelmi erdőkezelés – természetközeli erdőgazdálkodás
- Természetvédelmi célokkal érintett erdőterületek
- NATURA 2000 területek
- Együttműködés, következtetések, kihívások

Természetvédelmi célkitűzések

- A védett természeti területek állapotának megőrzése és javítása.
- A biológiai sokféleség védelme és fejlesztése a védett természeti területeken kívül (NATURA 2000; ökológiai folyosók; természeti területek; ÉTT területek).
- A biológiai sokféleség és komponenseinek fenntartható használata, és a fenntartható használathoz szükséges eszközrendszer kialakítása.
- A biológiai sokféleség és a természeti környezet megőrzéséhez, gazdagításához szükséges társadalmi tudatosság fejlesztése: oktatás, képzés, ismeretterjesztés.
- A biológiai sokféleség szempontjainak integrálása az egyes szektorokba, ágazati stratégiákba, regionális, kistérségi és helyi tervekbe és programokba.
- A biológiai sokféleség közgazdasági értékelési feltételeinek megteremtése.

A természetvédelem erdészeti stratégiai célkitűzései

- **Főcél:** Az erdei biológiai sokféleség minden szintjének megőrzése, az erdei természeti rendszerek megóvása, fenntartása és állapotának javítása.
- **1. sz. stratégiai cél:** Az erdők élővilág- és környezetvédelmi szerepének növelése.
- **2. sz. stratégiai cél:** Az erdei és ahhoz kapcsolódó ökológiai rendszerek megőrzése, helyreállítása; közelítés a természetes erdőállapothoz, valamint az erdőkben lezajló természetes erdődinamikai folyamatok minél teljesebb érvényesülése/érvényesítése.
- **3. sz. stratégiai cél:** Az erdők közjóléti, kulturális szolgáltatásainak fokozása.
- **4. sz. stratégiai cél:** Az erdővagyon gyarapítása, az erdők anyagi és nem anyagi jellegű szolgáltatásainak igénybevétele olyan mértékben, amely az erdők egyéb feladatait káros módon nem befolyásolja.
- **5. sz. stratégiai cél:** A társadalom környezettudatosságának növelése az erdők természeti értékeinek, az erdők kezelésének és az erdőgazdálkodás szerepének megismertetésével.

Nemzeti Erdőprogram 2006-2015

4. cpr: Természetvédelem az erdőkben

- az ökológiai hálózat és a NATURA 2000 területek véglegesítése
- az erdők természetességének és biodiverzitásának fokozása, a természetes folyamatokra alapozó természetközeli erdőgazdálkodás lehetőség szerinti bevezetése
- erdők és ültetvények elkülönítése

A célkitűzések érvényesítése erdeinkben

- a természetes folyamatok szabad érvényesülése – erdőrezervátum, természeti övezet, fokozottan védett erdők egy része
- természetvédelmi erdőkezelés – védett természeti területek
- természetközeli erdőgazdálkodás – nem védett természetközeli erdők és azok termőhelyei (pl. NATURA 2000 területek)
- ültetvényyszerű erdőgazdálkodás – nem védett ültetvényyszerű erdők és termőhelyeik

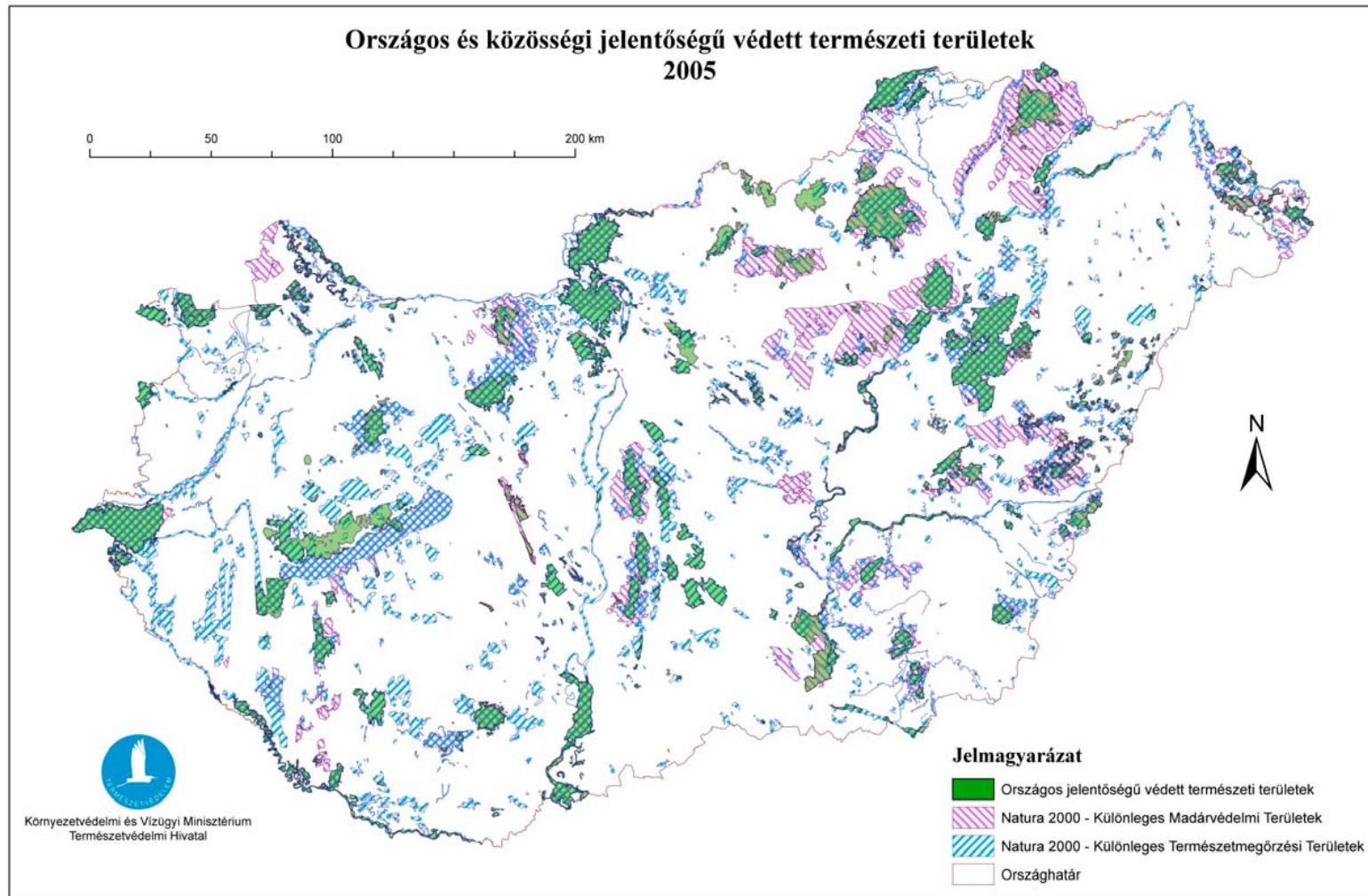
Természetvédelmi erdőkezelés – természetközeli erdőgazdálkodás

- A természetvédelmi (erdő)kezelés és a természetközeli erdőgazdálkodás céljai közötti alapvető különbséget az jelenti, hogy amíg a természetközeli (erdő)kezelés elsődleges célja az erdők biológiai sokféleségének megőrzése és gyarapítása, a természetvédelem szempontjainak érvényesítése, addig a természetközeli erdőgazdálkodás elsődleges célja olyan fenntartható erdőgazdálkodás folytatása, amely mellett az erdők további funkciói a legkisebb sérelem mellett kielégíthetők.

Természetvédelmi célokkal érintett erdőterületek

- Védett természeti területek (Tvt. III. fejezet)
385 e ha
- NATURA 2000 területek (Tvt II. fej. + Korm.rend.)
~ 715 e ha
- Ökológiai (zöld) folyosók területei (Tvt. II. fejezet)
- Természeti területek (Tvt. II. fejezet)
- Védett természeti területek védőzónái

NATURA 2000 területek

NATURA 2000 területek

- NATURA 2000 területek összesen: **1,95 M ha** (~21%)
- Ebből:
 - Védett természeti területen: 750 e ha 40 %
 - Nem védett területen: 1,2 M ha 60 %
- **A védett természeti területek 90 %-a** egyben NATURA 2000 terület is.
- **Megoszlás:**
 - 467 db **Különleges Természetmegőrzési Terület** → 1,41 millió ha
 - 55 db **Különleges Madárvédelmi Terület** → 1,29 millió ha

A két területtípus közötti átfedés 38 %;

NATURA 2000 – művelési ágak

	Terület (e ha)	%
Erdő, fás terület	715	37
Legelő	435	22
Rét	87	5
Gyümölcsös	5	-
Halastó	15	1
Kert	0,4	-
Kivett	287	14
Nádas	21	1
Szántó	382	20
Szőlő	3	-

NATURA 2000 - tulajdonviszonyok

	KTT		KMT	
	Százalékos megoszlás			
Művelési ág	állami	nem állami	állami	nem állami
erdő	81	19	67	33
gyep	47	53	48	52
szántó	25	75	13	87
szőlő,gyüm, kert	10	90	1	99
kivett	82	18	71	29

NATURA 2000 - védelem

NATURA 2000 terület védelmi szintje

≠

védeett természeti terület !!!

- Az – átfedő - eddig is védett természeti területeken (40 %) minden állat, növény és élőhely védett és a védett természeti területre vonatkozó jogszabályok érvényesek (Tvt. III. fejezet).
- Az újonnan besorolt területeken (60 %) csak a megóvandó faj vagy élőhely védelméről kell gondoskodni (kedvező természetvédelmi helyzet) és alapvetően a nem védett természeti területre vonatkozó korlátozások érvényesek (Tvt II. fejezet és a 275/2004. (X.8.) Kormányrendelet).

NATURA 2000 – támogatás

2007-2013

- „Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásokról” szóló EU Tanács rendelete alapján 2007-től új, önálló NATURA 2000 és erdő-környezetvédelmi támogatási jogcímek kerülnek bevezetésre (mezőgazdasági, erdészeti külön)
 - működési célú támogatások
 - NATURA 2000 kifizetések (erdőkben)
 - erdő-környezetvédelmi kifizetések
 - nem termelő beruházások
- címen.

Egyéb támogatási források (2007-2013)

- NFT II. - Környezetvédelmi Operatív Program (KOP)

Természetes folyamatokra alapozott természetközeli erdőgazdálkodás bevezetéséhez, fejlesztéséhez kapcsolódó beruházások

- Haszonállatok, berendezések, erő- és munkagépek, infrastrukturák
- Pályázat – Kohéziós Alap
- Kedvezményezett Eg. Rt-k

Erdei iskola hálózat fejlesztése

- Épület (rekonstrukció, létesítés)
- Bemutató eszközök
- Terepi és tantermi eszközök
- Stb.

Egyéb támogatási források (2007-2013)

- NFT II. - Regionális Operatív Program (ROP)

Természet a társadalomért (Fenntartható ökoturizmus fejlesztése)

- Feltárás, bemutatás
- Oktató és látogatóközpontok
- Tanösvények, kilátók, megfigyelőhelyek
- Tura-, lovas-, kerékpáros útvonalak
- Stb.
- Pályázat – Európai Regionális Fejlesztési Alap
- Kedvezményezett: Eg Rt.

Együttműködési területek

- A védett természeti területeken folytatható erdőgazdálkodás és a természetvédelmi szempontok összehangolása.
- A NATURA 2000 területeken folytatható erdőgazdálkodás és a nemzetközi természetvédelmi elvárások összehangolása.
- A természetvédelmi célú támogatások és a kártalanítás mögött helyezett hazai pénzügyi források megszerzése és erdőgazdálkodási célú felhasználása.
- Az EU agrár- és egyéb támogatásainak erdőgazdálkodási célú felhasználása; a 2007-2013 évi EU tervezési ciklus és a közös célokat szolgáló támogatási források lehívásának előkészítése
- Közös kommunikációs stratégia kialakítása a kölcsönösen és közösen képviselhető ügyekben
- Lobby-tevékenység az erdők érdekében
- A biológiai sokféleség, a természeti környezet – kiemelten az erdők - megőrzéséhez, gazdagításához szükséges társadalmi tudatosság fejlesztése: oktatás, képzés, ismeretterjesztés.

Következtetések

- az állami erdők kiemelt feladata a társadalmi elvárások és a közcél szolgálata
- az erdők közcélú (nem termelő) szolgáltatásai iránti társadalmi igény egyre növekszik
- a társadalom egyre inkább az erdők természetvédelmi, védelmi, közjóléti funkcióját hangsúlyozza
- a közcélú feladatok és a korlátozások növekedése és ezzel a gazdaságosan kitermelhető faanyag mennyiségének csökkenése várható
- az EU-s működési célú támogatások jelentős része nem hozzáférhető az állami szféra számára
- az erdőgazdálkodás állami szervezetének és a vagyonkezelési módnak és a finanszírozásnak feleletet kell tudni adni a jövő kihívásaira

Kihívások, megoldandó kérdések

- az erdők tulajdonviszonyainak stabilizálása (állami tulajdon aránya)
- az állami erdők fenntartásának, közcélú szolgáltatásainak finanszírozása
- az állami erdők legalkalmasabb vagyonkezelési formájának kialakítása
- kapcsolat a társadalommal - közös erdészeti-természetvédelmi kommunikációs stratégia kialakítása
- PR tevékenység az erdők és a biológiai sokféleség megőrzése érdekében

Köszönöm a figyelmet

